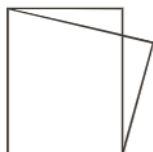

Lucas Cone: Pædagogikkens fundament - 25 tekster om opdragelse og undervisning

Hans Reitzels Forlag, 2021, 440 sider

Anmeldt af Jan Jaap Rothuizen, docent, Pædagoguddannelsen i Aarhus, VIA University College

Til studieåret 1765/66 skrev filosofen Immanuel Kant en meddelelse, hvori han gør det klart, at uddannelsens opgave ikke er at udstyre eleven med færdige tanker, men at sætte ynglingen i stand til at tænke, og derfor er det heller ikke en bestemt filosofi, studenten skal lære, man at filosofere. Det hænger selvfølgelig sammen med, at der i filosofi – lige så lidt som i pædagogik – ikke er fremskridt, på samme måde som der er fremskridt i naturvidenskaberne. I pædagogik og i filosofi må man selv aktualisere gamle tekster, få dem til at tale ind i nutiden, så man ikke bare vinder indsigt i, "hvad man tænkte dengang", men også i hvordan man kan tænke og forstå i dag. Bogen her er skrevet og sammensat i den tradition og er på den måde en god modvægt til forestillingen om, at den

nyeste og bedste viden er det eneste, en kommende pædagog eller lærer har brug for. Hvor er det skønt, at der nu foreligger 25 aktuelle pædagogiske tekster, så vi kan komme i gang med at tænke.

Der skal jo sættes en grænse, når man skriver og redigerer en bog, og Lucas Cone har sat den ved 25 forfatters tekster. Sammen med hans introduktion og kommentarer fylder de knap 440 sider. Jeg er vildt begejstret og taknemmelig for, at en ung mand som Lucas Cone, tilsyneladende ubesværet, løfter så stor opgave. Tænk sig, for at kunne udvælge 25 tekster må man have et overblik, ikke bare over 25 forfattere men også over alle dem, man vælger fra. Det kræver også et kriterium, og Cone har fundet to af slagsen. Hver enkelt tekst skal have

en aktualitet, skal kunne tale ind i vores samtid. Og samlet set skal teksterne "udfolde spændvidden i de centrale modsætninger, der er indlejret i de pædagogiske grundspørgsmål: arv eller miljø, selvvirksomhed eller disciplinering, individualitet eller fællesskab – som man måske ikke havde et dybere kendskab til før". Pædagogik og opdragelse hviler på et usikkert grundlag, på modsætninger og spændingsfelter, der må tages op og fortolkes uafbrudt – og det kræver at opdragere, pædagoger, lærere går ind i den store samtale om, hvad den ældre generation vil med den yngre – som Schleiermacher, der ikke er med i bogen, formulerede det – og om, hvor grænserne for, hvad man kan ville med dem, går. I en samtale skal man have samtalepartnere – og det er dem, Cone præsenterer for os. I sin indledning bruger han ord som *cirkelbevægelser*, *fletværk*, som enhver, der opdrager, må forsøge at binde på ny, *historiens drømme og erfaringer*, *et arsenal af perspektiver*, og derfor kan det undre, at begrebet fundament indgår i titlen. På fundament bygger man bygninger, der kan stå og modstå tidens tand – det forekommer mig dog, at teksterne snarere repræsenterer bevæggrunde end fundament.

Lucas Cones indledninger til de enkelte tekster og forfattere er typisk på tre sider, de vidner om indsigt i forfatter-skabet og i hele den kontekst, forfatter-skabet voksede frem i, ligesom der bliver trukket linjer til den pågældende forfatters "samtalepartnere", både de, som forfatteren har forholdt sig til, og de, som senere tager tråden op.

Udvalget af de 25 tekster af 25 forfattere er sket med afsæt i førnævnte kriterier, plus kriteriet tilgængelighed. Det har ført til en uortodoks sammensætning, som Cone selv benævner som et resultat af en tværdisciplinær tilgang. Så selvom enhver, der har været i branchen i en del år, vil savne nogle af de tekster og forfattere, som man selv mener er oplagte, så vejes det mere end op af, at man bliver introduceret til nogle uventede og i den danske pædagogik måske også oversete eller glemte tekster og forfattere. Den uortodokse sammensætning kommer ikke mindst af, at Cone som en selvfølge går ud fra det brede pædagogikbegreb, hvor (akademisk) pædagogik ikke bare handler om skole, undervisning, uddannelse og professionelt arbejde, men også – eller først og fremmest – om opdragelse og tilblivelse. Et af de overraskende bekendtskaber er Hedeveg Bagers tekst "Dansk Børnehaven og dansk børnehaves system" fra 1891, som i øvrigt står sig fint i samtalen med Christens Kolds tekst "Om børneskolen" fra 1850. Flere af teksterne er oversat til dansk for første gang. Der er en fin balance mellem danske tekster – samt en enkelt norsk – og tekster fra den store verden, den klassiske, den centraleuropæiske, den anglo-saksiske, russiske og latinamerikanske verden. Fælles for dem alle er måske, at de peger på, at barnet bør respekteres som et væsen med muligheder, hvorfor opdragernes opgave bliver at sætte rammer, der giver plads til tilsynskomst. Det kan så gøres på mange forskellige måder, og med mange forskellige begrundelser. Pædagogikken er altid flerstemmig, polyfon.

Netop i dag, hvor der er en efterspørgsel efter entydighed, sikker viden og virk-somme metoder, er det godt at få åbnet op for andre perspektiver, for samtaler, der bevæger, for tvivl, ydmyghed og for det fletværk, som enhver, der opdrager og uddanner, selv må tage ansvar for.

Der findes en række bøger, hvori pædagogiske tænkere og teorier gennemgås og behandles. Cone skriver i sin indledning om *Pædagogikkens idehistorie*, hvori pædagogikkens bredere historiske linjer og begrebsmæssige udvikling forklares, og man kan pege på bøger som *Pædagogikkens mange ansikter* og *Pædagogiske teorier*, men ud over Cones bog er det vist kun i Ulla Libergs *Pædagogiske tænkere: et tekstudvalg* og i Knud Illeris' *49 tekster om læring*, man kan finde et udvalg af originaltekster på dansk. Mens bøger om pædagogiske tænkere kan være gode lærebøger, så kan en bog med originaltekster i undervisningssammenhænge på de pædagogiske uddannelser og i den enkelte læsers lønkammer blive til en samtalepartner. Og får man først smag for originaltekster, så kan den dygtige underviser selv udvide repertoire, springe fra Hedeveg Bagger til Erik Sigsgaard, fra Christen Kold til Holger Henriksen og fra Immanuel Kant til Paul Natorp. Man kunne dog håbe, at bogen bliver så efterspurgt, at Cone og Hans Reitzels Forlag får mulighed for at sammensætte et bind mere! Det vigtige er imidlertid at få begyndt med at læse originaltekster. Nu er der en oplagt mulighed.